

Розділ 1

Коли купецька валка виринула з яру, її зустріли рештки вщент згорілого млина. Вигорілі стіни, щоправда, вперто стояли, а від вітряка залишилися два крила, що зараз поскрипували від вітру.

Вершник — чорновоłosий, із короткими акуратними вусами чоловік — байдуже подивився на попелище. З більшим інтересом — на місто, що вперше показалося вдалині. Небо над Києвом було сірим. З-за хмар час від часу про-ривалося сонце. Щоразу, коли це ставалося, з київських гір в очі било сяйво золотих бань. Хрести на їхніх вершечках зарозуміло тягну-лися вгору. Виглядало все велично й урочисто. Однак вершник знав — то обман.

Величні часи міста давно минули. Зараз воно нагадувало викинутого на берег кита, рештки якого вершник колись бачив на узбережжі Португалії. Величезне морське чудовисько

повністю зогнило, залишивши по собі величезні кістки, що білили на піщаному березі. В залишках велетня влаштували собі колонії морські птахи, які тисячами здіймалися в небо під час найменшої небезпеки. Їх було так багато і летіли вони так щільно, що часто стикалися одне з одним. Деякі падали, розбивалися об кістки і просто там конали. Видовище було моторошним і нагадувало жертвоприношення мертвому богу.

Людина, що називала себе ліценціатом Болонського університету, юристом і богословом Богуславом Голотою, здригнулася від вітру. «Розпроклята осінь, — подумалось йому. — Ще хвилину тому гріло, й на сонце можна було дивитися хіба крізь примружені очі. Та ледь встиг зморгнути, і ось тобі — хмари, чортова мжичка й вітер». Ліценціат зіщулився. Півпляшки медовухи, що плескалася зараз в його жилах, вже не гріла. Він щільніше завернувся в плащ і торкнувся ногами боків неспокійного коня. Поїхав до самого серця валки, туди, де серед возів скрипіла великими колесами карета.

У простому, проте якісно збитому екіпажі, запряженому четвіркою гнідих фризьких коней, сиділа багато вбрана дівчина — в короткій облямованій хутром накидці з каптуром і розрізами для рук. Крізь віконце видно було її красиве обличчя з татарськими вилицями й міцно стиснутими повними губами. Панянка схилила голову з гладко зачесаним смоляним волоссям, пильно вглядаючись в папери, повні цифр.

Вона повільно виринула з бухгалтерської книги, коли Голота хвацько, хоч із зусиллям, осадив коня просто біля карети.

— ...І з того часу бродять вони повними смутку Єлисейськими полями й не можуть зустрітися... — почав він та відразу ж замовк, наштотхнувшись на пустий погляд дівчини. — Це я про проклятий дебет і не менш клятий кредит, що ніяк не можуть звестися, — пояснив Голота здивованим карим очам. Він ще натужно усміхався, та усмішка поволі перетворювалася на гримасу. А все через коня. Спочатку баский молодий жеребчик нервово роздував ніздрі, тоді переступав тонкими ногами і косив оком. А далі — рвонув до запряженої молодої кобили, не звертаючи уваги на зусилля свого не надто тверезого вершника. Дівчина з татарським обличчям уважно дивилася на відчайдушні спроби ліценціата втримати охоплену несподіваною любовною лихоманкою тварину.

— Холерна шкапо! — крізь зуби лаявся Голота. — Та що з цією бісовою твариною? Зупинись, скотиняко! — рвучи повіддя, гарчав ліценціат. Та жеребчик, що раптом зійшов з розуму, лише люто місив грязюку копитами.

— Від розбійників відбилися? — продовжуючи спостерігати за відчайдушною боротьбою, несподівано згадала дівчина. Запитала відсторонено, наче мова йшла про вчорашню сварку сусідських собак.

— Це тобі просто зараз потрібно знати?! Ні, Сташечко, не відбилися! Мене от — убили! — спересердя крикнув роздратований Голота, що

майже сповз із сідла, втратив повід і тепер ледь тримався за гриву. При цьому він все ж примудрявся розповідати.

— Якись виродки були — московити наче... У нас — один поранений. Може, — важко дихав Голота, — встигнемо довести. Але головне — валка ціла. Крам у безпе...ці, — останнє слово ліценціат ледь прохарчав і явно витратив на фразу залишки сили. Рука ковзнула з гриви, і він кулею вилетів із сідла. Валка зупинилася.

— Прекрасно... — оцінивши циркову еквілібристику ліценціата, констатувала дівчина. — До речі, а ми де зараз? — покрутила головою та, яку по всій Європі знали як Станіславу Басаврейк, спадкоємицю амстердамського торгового дому «Басаврейк і сини».

— Здохни, скотино дурна! — заволав Голота до жеребця, що тепер наче лоша носився навколо купецької валки, високо підкидаючи задні ноги. Розлючений ліценціат важко піднявся і повернувся до дівчини. — Де ми, питаєш, Сташечко? Тобі географічні координати, дорогоцінна моя? Де оце все бісове болото на карті світу, солоденька? — знову і знову питав він, люто струшуючи бруд з каптана. — Кохана, та це ж очевидно! Навколо — екзотичні землі, повні соковитих плодів та сонця. Благословенна країна Пресвітера Іоанна. Цейлон, Бангалор, Берег Слонової Кістки, Перу... — наштовхнувшись на крижаний погляд, Голота все ж замовк, заплющив очі та глибоко вдихнув.

— Борщаківка, — проказав вже спокійніше. — За три години, якщо пощастить не застрягти

ще в якомусь багні, будемо на Подолі... — дівчина хитнула головою і знову опустила очі до гроббуків.

— Ти марно не поцікавилася і не розпитала ще, — продовжив Голота, — бо це ж знамениті, матері їхньої ковінька, болота! Ті, за які Горації билися з Кураціями. Села, за які Пірр поклав у війні з римлянами своїх слонів та хутори, на яких ховали маленького Зевса, якого вигодувала зачарованим молоком чарівна коза Амальфея...

— Так, так. Я щось таке чула... — сонно кивнула головою Сташка і по-дитячому потерла втомлені очі. Голота з червоного зробився буряковим. Знову заплющив очі, тоді смачно сплюнув. Став на підніжку карети.

— Поїхали, волоцюги! — крикнув він і махнув рукою. — І зловіть того жеребця. Треба до темряви виїхати з цих триклятих баюр! Хоча, — продовжував ліценціат, проводячи очима по луках і залишках рідкого лісу, з якого то там, то тут виринали невеликі бідні хати. — Раніше тут було ще гірше...

— О, то зараз це місцевий променад, Рю де Вожирар? — несподівано увімкнулася Сташка. Голота здивовано обернувся. — Десь там має бути паланкін королеви Марії-Антуанетти... — дівчина тицьнула пальцем у хащаки, а тоді гучно хруснула яблуком, повний кошик яких стояв поруч. Голота кахикнув і провів пальцями по вусах.

— Нарешті ти отямилася! То я відповім тобі так — Рю, не Рю, Вожирар не Вожирар, а королева